

Handläggare
Karolina Landowska
Telefon: 08-50835509

Till
Arbetsmarknadsnämnden
den 20 oktober 2015

Ärende 6

Yttrande över remissen ”Skillnadernas Stockholm”

Remiss från kommunstyrelsen

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden hänvisar till arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Arjun Bakshi
arbetsmarknadsdirektör

Karin Eriksson Bech
utvecklingschef

Sammanfattning

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm presenterade i juni 2015 en delrapport, *Skillnadernas Stockholm*. Rapporten har remitterats till bland andra arbetsmarknadsnämnden för behandling och yttrande. Detta för att ge underlag för fördjupade analyser och prioriteringar mellan åtgärder för en jämlik och socialt hållbar stad.

Det framgår av rapporten *Skillnadernas Stockholm* att de skillnader i levnadsvillkor som presenteras är geografiskt beroende. Stockholms levnadsvillkor är ofta knutet till var i staden personen bor. Det finns stora variationer i sysselsättningsgrad, inkomstnivå och utbildningsnivå mellan olika stadsdelar i Stockholm. Stadsdelar med högts sysselsättningsnivå har över 88 procent förvärvsarbetande medan stadsdelar med lägst andel har knappt 50 procent förvärvsarbetande. Vidare är sysselsättningen högre bland personer med högre utbildning än bland de med kortare utbildningsbakgrund. Detta mönster väntas förstärkas av en ökad efterfrågan i Stockholm på välutbildad arbetskraft samtidigt som efterfrågan på kortutbildad arbetskraft minskar alltmer.

Arbetsmarknadsförvaltningen har tagit del av delrapporten och redovisar i sitt yttrande att arbetsmarknadsnämndens ansvarsområden hör till de nyckelområden som identifieras i rapporten, nämligen arbete och studier. Förvaltningen anser att nämndens verksamheter på ett mycket påtagligt sätt kan bidra i stadens arbete för ett socialt hållbart Stockholm. Detta genom att medverka till långsiktiga lösningar för stockholmare som idag befinner sig utanför arbetsmarknaden, eller vars ställning på arbetsmarknaden är svag. Arbete är för de allra flesta en hörnsten i ett gott och välfungerande liv. Arbetsmarknadsinsatser utifrån den enskildes behov möjliggör för fler stockholmare att få ett arbete. Vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare (SFI), erbjuder möjlighet för stockholmare som idag står utanför eller är på väg in på arbetsmarknaden att genom studier på sikt få hållbara anställningar.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom utvecklings- och utredningsstaben på arbetsmarknadsförvaltningen i samverkan med Jobbtorg Stockholm, Vuxenutbildning Stockholm och SFI Stockholm.

Bakgrund

Under våren 2015 har en kommission för ett socialt hållbart Stockholm tillsatts med uppdraget att analysera skillnaderna i livsvillkor i Stockholm och ta fram konkreta åtgärder för en jämlik och socialt hållbar stad. Att Stockholm ska vara en sammanhållen stad utgör ett av stadens fyra inriktningsmål fram till år 2018. Detta inriktningsmål är:

”Ett Stockholm som håller samman där alla barn ges lika möjligheter att uppnå kunskapsmålen, där bostäder finns till rimliga hyror och alla äldre garanteras en trygg ålderdom och där jämställdhet, jämlikhet och tillgänglighet är självklara förutsättningar för politiken.”

Stadsledningskontoret ansvarar för kommissionens arbete som huvudsakligen organiseras utifrån fyra utvecklingsområden: 1.) Uppväxtvillkor och utbildning, 2.) Arbete och inkomst, 3.) Boende och stadsmiljö, och 4.) Demokrati och trygghet. Arbetet inom respektive område leds av utvecklingsledare från stadens förvaltningar i nära samverkan med andra berörda förvaltningar och bolag. Kommissionens arbete ska ha stark förankring i stadens verksamheter och kontinuerligt ge förslag på åtgärder. Till kommissionen kopplas även fristående forskare.

Som i ett led att förverkliga denna ambition ska kommissionen arbeta långsiktigt och kommunicera sitt arbete genom rapporter, seminarier och andra möten. Delrapporten *Skillnadernas Stockholm* avser ge en första samlad bild av skillnaderna i livsvillkor mellan delar av Stockholm och grupper av stockholmare. Rapporten ska ses som ett avstamp för fortsatta analyser, diskussioner och framtagande av åtgärder.

Ärendet

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm presenterade i juni 2015 en delrapport, *Skillnadernas Stockholm*. Syftet med rapporten är att ge en samlad bild av skillnader i livsvillkor i Stockholm och hur dessa har utvecklats över tid. Rapporten är indelad i fem tematiska områden som vardera presenterar de skillnader i levnadsvillkor som finns i Stockholms stad idag. Det framgår av rapporten att de skillnader i levnadsvillkor som presenteras är geografiskt beroende. Med andra ord, människors levnadsvillkor i Stockholms stad är ofta knutet till var i staden personen bor. Nedan följer en kortare sammanfattning av rapporten *Skillnadernas Stockholm*.

Välbefinnande och hälsa

I rapporten *Skillnadernas Stockholm* framgår att skillnaderna mellan välbefinnande och hälsa, både upplevd och faktisk, är stor i stadens olika stadsdelar. Medellivslängden i staden har ökat med 7,6 år sedan 1970. Trots denna generella ökning finns det stora skillnader mellan olika stadsdelar då medellivslängden skiljer sig åtta år mellan kvinnor på Östermalm och män i Skärholmen. Även om ohälsotalen har halverats sedan 2003 tenderar skillnaderna mellan stadens stadsdelar att växa. Stadsdelar där utbildningsnivån är hög tenderar att ha bättre hälsa. Denna skillnad finns även avseende självskattad hälsa då den största skillnaden var bland män i Rinkeby-Kista där 38 procent uppgav att de har dålig hälsa, och Kungsholmen där 16 procent av männen skattade sin hälsa som sämre.

Uppväxtvillkor och utbildning

Enligt rapporten finns det stora skillnader i uppväxtvillkoren för barn boende i olika stadsdelsområden i Stockholms stad. Totalt levde cirka 16 000 barnfamiljer i ekonomisk utsatthet 2013 mätt i relativ inkomstnivå. Störst andel ekonomiskt utsatta barnfamiljer finns i Rinkeby (42 procent) jämfört med Södra Ängsby (2 procent). Andelen elever som går ut grundskolan utan behörighet till nationella programmen i gymnasieskolan är cirka 10-12 procent årligen. Dock är skillnaderna även här stora mellan olika delar av

staden då 94 procent av eleverna i Norrmalm och Östermalm har behörighet medan andelen i Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta är 78 procent.

Arbete och försörjning

Det finns stora variationer i sysselsättningsgrad, inkomstnivå och utbildningsnivå mellan olika stadsdelar i Stockholm. Stadsdelar med högst sysselsättningsnivå har över 88 procent förvärvsarbetande medan stadsdelar med lägst andel har knappt 50 procent förvärvsarbetande. Även inkomstskillnaderna är varierande i staden då medelinkomsten i Rinkeby var 127 000kr per vuxen invånare till 560 000kr per vuxen invånare i Södra Ängby år 2012. Vidare finns det ett samband mellan inkomstnivå och utbildningsnivå. Ju högre utbildning en person har desto större möjlighet att denna person har en högre inkomst. Vidare är sysselsättningen högre bland personer med högre utbildning än bland de med kortare utbildningsbakgrund. Detta mönster väntas förstärkas av en ökad efterfrågan i Stockholm på välutbildad arbetskraft samtidigt som efterfrågan på kortutbildad arbetskraft alltmer sjunker.

Andelen av de arbetslösa som är långtidsarbetslösa har ökat sedan år 2000 då var fjärde arbetslös räknades som långtidsarbetslös. År 2014 var varannan arbetslös långtidsarbetslös. Även andelen hushåll med långa biståndstider med försörjningsstöd har ökat även om utbetalningarna till försörjningsstöd totalt sett har minskat i Stockholms stad. Detta innebär att de som uppstår försörjningsstöd i allt högre grad gör det i längre perioder vilket indikerar att det blivit svårare att ta sig ur ett långvarigt utanförskap.

Enligt rapporten finns det även en skillnad i sysselsättningsgraden mellan utrikes och inrikes födda. För stockholmare som är födda i Sverige är sysselsättningsgraden 84 procent. Bland personer som är utrikes födda ökar sysselsättningsgraden med vistelsetiden i Sverige. Av dem som vistats i Sverige 1-2 år var andelen sysselsatta 53 procent år 2012. Utrikes födda som vistats i Sverige 5-9 år hade en sysselsättningsgrad om 63 procent år 2012.

I rapporten *Skillnadernas Stockholm* framgår att det geografiska sysselsättningsgapet där svagare stadsdelar tappar mer i sysselsättning och har svårare att komma i kapp, stärks vid konjunkturedgångar. Vidare är det kvinnor i dessa områden som drabbas hårdare än män.

Boende och stadsmiljö

Rapporten *Skillnadernas Stockholm* beskriver ett Stockholm som präglas av en ojämlik tillgång till attraktiva stadskvaliteter. Vidare framställs att svagare socioekonomiska stadsdelar har en lägre tillgång till service, arbetsplatser, kollektivtrafik, parker och offentliga rum. Bristen på bostäder är omfattande i hela staden men drabbar i första hand socioekonomiskt svaga grupper som ofta får en instabil livssituation och problem som hänger ihop med trångboddhet. Trångboddheten är ett problem som i första hand koncentreras till några av stadens socioekonomiskt svagaste stadsdelar.

Den socioekonomiska segregationen har ökat i Stockholm sedan år 2000 och har enligt rapporten fått en alltmer etnisk karaktär då människor med olika bakgrund i allt mindre omfattning möter varandra i vardagslivet. Detta är delvis en följd av att möjligheterna för socioekonomiskt svagare grupper att välja boende försvagats. Andelen hyresrätter i stadens mer attraktiva områden har minskat samtidigt som bostadspriserna stigit allt mer. Andelen hyresrätter i Stockholms stad har minskat från 62 procent till 40 procent av bostadsbeståndet mellan åren 1998-2014. Det finns således 69 000 färre hyresrätter samtidigt som befolkningen ökat med cirka 175 000 personer sedan år 1998.

Demokrati och trygghet

Valdeltagandet har ökat i Stockholms stad under de senaste tre valen. Trots detta finns det stora skillnader i valdeltagandet mellan olika stadsdelar där valdeltagandet minskat i de stadsdelar där det redan tidigare var ett lågt valdeltagande. De valdistrikt som har högst respektive lägst valdeltagande var Ålsten med 94,8 procent och Rinkeby med 40,8 procent. En differens på 54 procentenheter.

Enligt rapporten har den sociala tilliten i Stockholms stad ökat men även här finns stora skillnader mellan stadens olika stadsdelar. Vidare finns en koppling mellan den sociala tilliten och respondentens utbildningsnivå. Bland personer med högst grundskoleutbildning i Rinkeby-Kista har 32 procent en låg tillit till andra i det egna bostadsområdet jämfört med 2 procent bland personer med eftergymnasial utbildning i Norrmalm. Även förtroendet för lokala myndigheter varierar geografiskt. Var fjärde person i Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista har ett lågt förtroende för sin stadsdelsförvaltning jämfört med var tionde på Kungsholmen.

Kommissionens organisation föreläggs kommunfullmäktige i ett ärende som tas hösten 2015 varvid berörda nämnder ombes behandla delrapporten *Skillnadernas Stockholm*. Berörda remissinstanser ombeds i sitt yttrande besvara nedanstående frågeställningar:

1. Hur ser nämnden på sina egna verksamhetsområden i arbetet med att motverka ojämlika livsvillkor och verka för stärkt social hållbarhet i Stockholms stad?
2. Vilka huvudsakliga utmaningar för att bidra till stärkt social hållbarhet i Stockholms stad ser nämnden inom sina verksamhetsområden?
3. Vilka yttre utmaningar, utöver de som framkommer i rapporten, kan nämnden identifiera utifrån sina egna verksamhetsområden?

Syftet med remissbehandlingen av rapporten *Skillnadernas Stockholm* är att ge underlag för att kunna fördjupa analyser och göra prioriteringar mellan olika åtgärder för en jämlik och socialt hållbar stad.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

Arbetsmarknadsförvaltningen har tagit del av delrapporten *Skillnadernas Stockholm* framställd av Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Av rapporten framgår att arbetsmarknadsnämndens ansvarsområden hör till de nyckelområden som identifierats för att uppnå ett socialt hållbart Stockholm - nämligen arbete och studier.

Arbetsmarknadsförvaltningen delar den grundsyn som redovisas och förvaltningens arbete präglas av övertygelsen att arbete och utbildning i de allra flesta fallen utgör nyckelfaktorer för individers välbefinnande.

Nedan redovisar arbetsmarknadsförvaltningen svar på respektive frågor som framställts i remissen.

- 1. Hur ser nämnden på sina egna verksamhetsområden i arbetet med att motverka ojämlika livsvillkor och verka för stärkt social hållbarhet i Stockholms stad?***

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att dess verksamheter på ett mycket tydligt och påtagligt sätt kan medverka till ett socialt hållbart Stockholm genom att bidra till långsiktiga lösningar för

enskilda stockholmare som idag befinner sig utanför arbetsmarknaden. Detta sker genom att tillhandahålla arbetsmarknadsinsatser och genom aktiv uppsökande verksamhet gentemot grupper som står utanför utbildning och arbetsmarknad. Förvaltningen anser också att utbildning – vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare (SFI) – är verksamheter som erbjuder möjligheten för de stockholmare som idag står utanför arbetsmarknaden att genom studier på sikt få långsiktigt hållbara anställningar.

Genom Jobbtorg Stockholm erbjuder staden individuellt inriktade arbetsmarknadsinsatser som sedan starten inneburit att ett stort antal stockholmare kunnat gå från arbetslöshet och bidragsberoende till arbete eller studier. För många andra har insatserna inneburit att man tagit flera steg och närmat sig arbetsmarknaden även om det ännu inte resulterat i arbete. Insatser och arbets sätt utvecklas kontinuerligt för att möta förändrade behov och för att kunna ge adekvat stöd även till personer som står långt från arbetsmarknaden.

Arbetet med kommunala visstidsanställningar inom staden är ett konkret sätt genom vilket arbetsmarknadsförvaltningen tillsammans med stadens nämnder och bolag arbetar för att erbjuda vissa stockholmare arbetslivserfarenhet och kompetenskartläggning som på sikt ska leda till en långsiktigt hållbar anställning för individen. Satsningen riktar sig särskilt till dem som står långt ifrån arbetsmarknaden: unga, personer med funktionsnedsättning och personer som varit arbetslösa en längre tid. Visstidsanställningar ska stötta personer att stärka sin ställning på arbetsmarknaden och hjälpa dem att gå från bidrag till egen försörjning. Dessa nya medarbetare ska även bidra till att öka kvaliteten i stadens verksamheter genom att de blir en extra resurs samt verka för stadens kompetensbehov. Arbetsmarknadsförvaltningens uppdrag är att vara pådrivande i detta arbete inom staden. Visstidsanställningen kan kombineras med utbildningsinsatser utifrån de behov som finns på arbetsplatsen eller utifrån individens egna behov av kompetensutveckling. Visstidsanställningarna kombineras även med vägledning och vidare matchning genom Jobbtorg Stockholm.

Det framgår av rapporten *Skillnadernas Stockholm* att det finns ett samband mellan skillnaderna i levnadsvillkor och var i staden geografiskt personer bor och verkar. Detta är ett samband som arbetsmarknadsnämnden har vetskap om och tar hänsyn till när beslut om placeringen av nämndens verksamheter fattas. Jobbtorg Stockholm, Vuxenutbildningen och SFI arbetar för att erbjuda verksamhet i de områden där många studerande och aspiranter bor.

Vidare arbetar förvaltningen med en lokal närvaro i stadens samtliga stadsdelar genom ett aktivt uppsökande arbete. Detta möjliggör även för ett närmare samarbete med lokala stadsdelsförvaltningar och andra lokala aktörer.

I rapporten *Skillnadernas Stockholm* beskrivs hur inkomstspridningen påverkar människors hälsa och välbefinnande. Enligt rapporten har ekonomiskt mer jämlika samhällen befolkningar med överlag bättre hälsa som även upplever ett högre subjektivt välbefinnande än i samhällen med stor inkomstspridning. Vidare visar studier att ju större inkomstklyftor det finns i ett samhälle desto sämre förefaller det gå utbildningsmässigt för personer med lågutbildade föräldrar. Med bakgrund av detta anser arbetsmarknadsförvaltningen att dess verksamheter inom SFI och vuxenutbildningen är viktiga för att ge stockholmare möjlighet till utbildning som på sikt kan förändra deras inkomster och utsikter på arbetsmarknaden. Förvaltningen arbetar för att lågutbildade stockholmare ska ges förutsättningar att kunna delta i utbildning och således möta de ökade kunskapskraven på arbetsmarknaden. En ökad utbildningsnivå bland vuxna stockholmare kommer även att ha en positiv effekt på utbildningsnivån hos kommande generationer stockholmare.

Arbetsmarknadsförvaltningen arbetar med att nå ut till nya målgrupper genom sitt uppsökande arbete och informera om de möjligheter som förvaltningen kan erbjuda genom vuxenutbildningen, SFI och jobbtorgen. Det uppsökande arbetet riktar sig främst till unga 16-29 år som kan vara i behov av stöd att etablera sig på arbetsmarknaden. Det uppsökande arbetet för att nå unga 16-19 år ingår i det kommunala aktivitetsansvaret och syftar främst till att stödja och motivera unga som hoppat av sin utbildning att återuppta sina studier. I de fall ungdomen inte är motiverad att fortsätta sina studier erbjuds de andra insatser och aktiviteter.

Unga vuxna 20-29 år som varken arbetar eller studerar har möjlighet att erhålla insatser och aktiviteter från Jobbtorg Stockholm. Detta är ett utökat uppdrag som tilldelades nämnden i budget 2015 och även möjliggör för unga vuxna 20-29 år som inte uppbär försörjningsstöd att ta del av jobbtorgets verksamhet. Under 2015 har nämnden utökat sin verksamhet genom att starta två nya jobbtorg för unga i söderort. Jobbtorgen erbjuder vägledning och insatser för att stödja unga vuxna att återuppta sina studier eller erhålla en anställning. Verksamheten fokuserar på att hitta långsiktiga och hållbara lösningar för unga vuxna. För att uppnå

detta erbjuder jobbtorgen vid behov bland annat ett förstärkt stöd till unga när de påbörjat studier eller en anställning.

Utöver detta bedriver förvaltningen ett arbete i syfte att nå kvinnor som står utanför arbetsmarknaden. Många av dessa kvinnor är lågutbildade och en hög andel utrikes födda. Kvinnorna erbjuds aktiviteter och vägledning. Förvaltningens medarbetare som arbetar med uppdraget besöker föreningar och organisationer för att sprida information om arbetsmarknadsförvaltningens verksamheter och målgruppens möjligheter till utbildning och andra insatser.

Även vuxenutbildningen har ett uppsökande uppdrag som riktar sig till dem som står långt från arbetsmarknaden men där utmaningen även är att motivera dem att återvända till studier. Kommunen ska aktivt verka för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå och SFI för att motivera dem att delta i sådan utbildning. Kommunen är även skyldig att informera om möjligheterna till utbildning på gymnasial nivå och aktivt verka för att vuxna i kommunen deltar i sådan utbildning. Med ordet aktiv avses kommunens ansvar för att de som tillhör målgruppen för utbildningen också tar del av den.

Arbetsmarknadsförvaltningen har under många år arbetat med att utveckla och anpassa SFI för att ge studerande ökade möjligheter på arbetsmarknaden. I detta arbete samverkar förvaltningen med andra kommuner i regionen för att kunna erbjuda olika yrkesinriktade SFI-utbildningar inom ramen för sfx (svenska för yrkesutbildade) och SIFA (intensivsvenska för akademiker). Utöver detta kommer förvaltningen med start hösten 2015 påbörja ett arbete med att yrkesinrikta sfi utbildningen från dag ett och även erbjuda yrkesinriktning för studerande med låg utbildningsbakgrund. Detta görs inom ramen för ett projekt som medfinansieras av Europeiska socialfonden. Projektet Yfi (yrkesutbildning för invandrare med integrerad språkutbildning) kommer att erbjuda utbildningar med start januari 2016.

I rapporten *Skillnadernas Stockholm* redovisas att det finns geografiska skillnader i valdeltagandet mellan olika stadsdelar i staden. Stadsdelar med en högre andel utrikes födda tenderar att ha ett lägre valdeltagande. Arbetsmarknadsförvaltningen bedriver ett demokratiarbete genom verksamheten för samhällsorientering för nyanlända. Detta är en utbildning som enligt lag kommunen har skyldighet att erbjuda alla nyanlända personer som omfattas av lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, det vill

säga personer som har fått uppehållstillstånd som flykting eller av flyktingliknande skäl. Sedan 2014 har förvaltningen utökat målgruppen för utbildningen som numera även erbjuds till anhöriginvandrare. Syftet med utbildningen är att nyanlända ska få en grundläggande förståelse för det svenska samhället och en grund för fortsatt kunskapsinhämtning. I utbildningen ingår teman som mänskliga rättigheterna och de grundläggande svenska demokratiska värderingarna, den enskildes rättigheter och skyldigheter, hur samhället är organiserat, och praktiskt vardagsliv.

Arbetsmarknadsförvaltningen har det samordnande ansvaret för sommarjobb för unga i staden. Av budgeten för 2015 framgår att arbetsmarknadsnämnden ska leda arbetet med stadens sommarjobb och sträva efter att kunna erbjuda alla unga i åldern 16-19 sommarjobb. Fördelningen av sommarjobb mellan stadens olika nämnder och bolag varierar. Stadsdelsnämnder i prioriterade områden främst i ytterstaden har fler platser att erbjuda ungdomar som bor i området än stadsdelar i innerstaden.

Det är dock många unga som söker sommarjobb inom staden och därför tillämpas särskilda prioriteringsgrunder vid urvalet. Bland prioriterade ungdomar hör unga 16-19 år som avbrutit gymnasiestudier och omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret och ungdomar med funktionsnedsättning och som har behov av särskilt anpassning av arbetsuppgifter och/eller arbetsplatsen. Även unga med sociala skäl utgör en prioriterad grupp. Bedömning av sociala skäl görs av handläggare eller skolpersonal. Prioriterade ungdomar kan få sommarjobb flera år i rad annars är det ungdomar som sökt men inte feriearbetat i Stockholms stad tidigare ska erbjudas arbete i första hand. Under sommaren 2015 erbjöds även ensamkommande ungdomar sommarjobb i kombination med språkstödande insatser.

2. Vilka huvudsakliga utmaningar för att bidra till stärkt social hållbarhet i Stockholms stad ser nämnden inom sina verksamhetsområden?

De ökande kunskapskraven på den lokala arbetsmarknaden i Stockholm är en stor utmaning för nämnden och staden. Utvecklingen går mot ökad specialisering inom många branscher och sektorer. Många ”enkla” arbeten försvinner – till utlandet, eller in i den automatiserade sektorn – samtidigt som nya skapas. Samhällets och arbetslivets förändringstakt drivs upp vilket förändrar värdet av kunskaper och kompetenser. Utbildningskraven

ökar samtidigt som allt färre människor kommer att kunna utbilda sig för ett helt yrkesliv på en och samma gång. Etablerade på arbetsmarknaden kommer att behöva karriärväxla i högre omfattning även längre upp i åldrarna, vidareutbilda sig oftare, och tränas mer effektivt mot specifika yrkesroller och förmågor. För nyttillträdande på arbetsmarknaden utgör gymnasial kompetens i stort sett ett minimikrav. De grupper som arbetsmarknadsförvaltningen bedömer ha fortsatt svårt att konkurrera om jobben är unga som saknar gymnasieutbildning, övriga kortutbildade, långtidsarbetslösa, nyanlända samt personer med funktionsnedsättning.

Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer att det finns flera utmaningar förenade med att öka utbildningsnivån bland lågutbildade, främst långtidsarbetslösa stockholmare. En av dessa utmaningar är att vuxenutbildningens uppdrag har förändrats över tid och ökade krav på att utbildningen ska bidra till att minska arbetslösheten samt öka matchningen på arbetsmarknaden. Målgruppen för vuxenutbildningen har därmed delvis förändrats vilket medför att verksamheten måste utvecklas utifrån nya krav på individanpassning och flexibilitet. Lärarna möter elever med en ökad spännvidd i ålder, utbildningsbakgrund, förkunskaper, målsättningar, och språkbakgrund. Detta ställer nya krav på lärarna och skapar delvis en ny lärarroll. Arbetsmarknadsförvaltningen har under 2015 påbörjat ett arbete med att utveckla och definiera lärarrollen för att möta dessa nya utmaningar och krav.

En annan utmaning som arbetsmarknadsförvaltningen identifierar i relation till vuxenutbildningen är studiefinansieringen. För många korttidsutbildade stockholmare är den egna ekonomin en faktor som gör att många väljer bort studier. För många är studiefinansiering genom lån från CSN (Centrala studiestödsnämnden) inte ett alternativ eftersom det många gånger försämrar familjens gemensamma ekonomi drastiskt. För andra är CSN inget möjligt alternativ eftersom de sedan tidigare har studieskulder eller andra obetalda skulder som hindrar dem från att ta ytterligare lån.

Arbetsmarknadsförvaltningen kommer i första hand i kontakt med stockholmare som själva söker sig till förvaltningens verksamheter eller blir anvisade genom stadsdelsförvaltningarna. Förvaltningen bedömer dock att många stockholmare i behov av utbildningsinsatser inte kommer i kontakt med förvaltningen eftersom de inte själva söker sig till förvaltningens verksamheter

eller har kännedom om de möjligheter förvaltningen kan erbjuda. För att nå fler stockholmare har förvaltningen under 2015 påbörjat ett uppsökande arbete som innebär att studie- och yrkesvägledare besöker bibliotek och andra lokala samlingsplatser för att möta stockholmarna och informera om vilka möjligheter som finns till kompetensutveckling och studier.

Arbetsmarknadsförvaltningen har under de senaste åren arbetat med att följa upp hur många unga 16-29 år som varken arbetar eller studerar i Stockholms stad. Detta arbete har utgått ifrån den analysmodell som utarbetats av ”Temagruppen Unga i Arbete” och baseras på registerdata sammanställt av SCB. Statistiken har två års eftersläpning och de senaste uppgifterna är således från år 2012 och visar att det totalt var 17 143 personer i åldern 16-29 år som varken arbetade eller studerade. Av dessa var det 8 296 unga 16-29 år som saknade känd aktivitet. Arbetsmarknadsnämndens ambition är att nå dessa ungdomar genom den utökade satsningen för unga 20-29 år som staden beslutat i budget för 2015.

I rapporten *Skillnadernas Stockholm* framgår att den socioekonomiska segregationen bedöms ha fått en allt mer etnisk karaktär i staden. Arbetsmarknadsnämnden möter denna verklighet såväl inom Jobbtorg Stockholm som inom vuxenutbildningen vilket ställer krav på utvecklade och förändrade arbetsformer. Under de senaste åren har nämnden utvecklat arbetssätt och särskilda verksamheter för att möta denna situation. För närvarande arbetar nämnden med att bidra till en ökad social integration genom sin verksamhet ”Duo Stockholm”. Verksamheten syftar till att skapa möten mellan nyanlända/utrikesfödda och mer etablerade stockholmare. De aktiviteter och träffar som arrangeras bygger på ömsesidigt lärande med frivillighet i fokus. Den nyanlände får chans till informell språkträning och en ny kontakt i samhället, vilket kan leda till ökade förutsättningar för etablering och deltagande. Den etablerade får samtidigt möjlighet att lära känna en person som den kanske annars inte skulle träffa och många nya lärdomar utifrån detta. Verksamheten kan skapa förutsättningar för ökad förståelse och nya insikter och i förlängningen ett mer öppet samhälle. Verksamheten blir ett steg i riktningen mot en mer inkluderande och mindre segregerad stad, där förståelse och öppenhet byggs på individnivå från människa till människa.

Verksamheten ”Duo Stockholm” drivs i samverkan med civilsamhället i form av ett Ideburet Offentligt Partnerskap (IOP). Nämnden har ingått partnerskap med ytterligare två organisationer

som bidrar i integrationsarbetet genom språktränande verksamhet som komplement till sfi och genom verksamheten Svenska med baby som vänder sig till föräldralediga.

3. *Vilka yttre utmaningar, utöver de som framkommer i rapporten, kan nämnden identifiera utifrån sina egna verksamhetsområden?*

En ständig yttre utmaning utgörs av den framtida konjunkturen som starkt påverkar stadens lokala arbetsmarknad. Detta är en utmaning som är svår att arbeta med förebyggande. Dock anser förvaltningen att god omvärldsbevakning och prognoser är till hjälp att identifiera nya trender och svängningar som möjliggör att utveckla den egna verksamheten för att kunna möta framtidens utmaningar.

En annan yttre utmaning som arbetsmarknadsförvaltningen identifierar är den rådande flyktingsituationen i Europa och världen. Det är svårt att förutsäga hur flyktingsituationen kommer att se ut i framtiden – både på kortare och längre sikt. Migrationsverkets prognos för 2015 pekar mot ett fortsatt ökat flyktingmottagande och prognosen för landet är mellan 80 000 och 105 000 flyktingar. Inte sedan andra världskriget har så många varit på flykt i världen och Migrationsverket ser inget som talar för att drivkrafterna för att lämna konfliktområden avtar. Detta kommer att påverka Stockholms stads samtliga verksamheter direkt eller indirekt. För arbetsmarknadsförvaltningen kommer fler nyanlända eventuellt innebära en ökad efterfrågan av främst SFI men även insatser och aktiviteter som förvaltningen erbjuder i samverkan med Arbetsförmedlingen.

En yttre utmaning som arbetsmarknadsförvaltningen identifierar utöver de utmaningar som framkommer av rapporten är att den statliga arbetsmarknadspolitiken är nationell. Detta innebär att prioriteringar och inriktning för politiken utformas för att möta de utmaningar som finns nationellt och ska verkställas av statliga myndigheter. Förvaltningens erfarenhet är att detta ger mindre möjlighet till lokal hänsyn inför de utmaningar som finns på den lokala arbetsmarknaden. Denna yttre utmaning förstärks av att Stockholms arbetsmarknad i stor utsträckning skiljer sig från arbetsmarknaden i övriga landet vilket medför att prioriterade program inte alltid är anpassade eller tillämpningsbara i staden. Arbetsmarknadsförvaltningen arbetar dock med att utforma lokala överenskommelser med statliga myndigheter som är anpassade för att möta de lokala utmaningarna i Stockholms stad.

Bilaga

1. Missiv Skillnadernas Stockholm
2. Rapport 1 Skillnadernas Stockholm, juni 2015